

Тетяна ЛИКАВСЬКА,
керівник гуртка Відокремленого структурного
підрозділу «Тернопільський фаховий коледж Тернопільського
національного технічного університету імені Івана Пулюя»
Тернопіль, Україна
tanusyatm@gmail.com

ФОРМУВАННЯ ДУХОВНИХ ЦІННОСТЕЙ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ЗАСОБАМИ АВТОРСЬКОЇ ПІСНІ (НА ПРИКЛАДІ ВЛАСНОЇ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ)

***Анотація.** Наукова розвідка присвячена проблемі формування духовних цінностей студентської молоді на основі вокально-хорової роботи. Розглянуто систему позааудиторної роботи студентів як важливий чинник виховання, що сприяє формуванню високоморальної та інтелектуально розвиненої особистості. Висвітлено практичні аспекти власної творчої діяльності.*

***Ключові слова:** духовні цінності, виховний процес, авторська пісня, вокально-хорова робота, творчість Т. Ликавської.*

Понад дві тисячі років тому давньоримський філософ Сенека зазначив: «Хто встигає в науках, але відстає в добрих справах моралі, той більше відстає, ніж встигає». Ця думка залишається актуальною і сьогодні: морально-духовне виховання є однією з пріоритетних цілей сучасної освітньої системи. Зокрема в концепції Нової української школи наголошується на необхідності інтеграції виховного процесу в загальний освітній контекст із орієнтацією на загальнолюдські, а саме морально-етичні цінності: гідність, чесність, справедливість, турботу, повагу до життя, самоповагу та шанобливе ставлення до інших. Дослідженням процесу формування духовних цінностей та духовної культури займалися провідні науковці і практики, зокрема професор, заслужений діяч науки і техніки України І. Д. Бех [1] і кандидат педагогічних наук, доцент кафедри музики та методики музичного мистецтва Л. Д. Ороновська [2], чий науковий праці стали методологічним підґрунтям пропонованого дослідження.

Проблематика духовності є особисто значущою для авторки цього дослідження, чий відчуття духовного світу формувалося ще з дитинства через участь у церковному хорі. Досвід роботи в школі також сприяв усвідомленню важливості духовного виховання, що втілювалося у створенні дитячого хору.

Війна стала тим поштовхом, який зумовив звернення до написання духовних пісень. Особистісна внутрішня еволюція, пережита в цей період, підтвердила, що музика відіграє ключову роль у подоланні труднощів, підтримці морального духу та спрямуванні людини на шлях, що веде до Бога. Пісня в цьому контексті постає не лише як форма художнього вираження, а і як глибока духовна сповідь. Вона підноситься до небес і, водночас, підносить саму людину,

наповнену надією, страхом і трепетом за майбутнє народу. Через спів молитви ми звертаємося до Бога з проханням про мир. Найточніше цей мій життєвий етап характеризують перефразовані слова Лесі Українки: «Щоб не плакати – я творила і співала...».

Особистий творчий доробок охоплює низку різножанрових пісень (текстів і мелодій) для дітей і молоді на теми добра, любові та милосердя.

Духовна пісня є одним із найпопулярніших жанрів християнської музики. Її текстова складова передає основне послання твору. Водночас музичний компонент через емоційний вплив та доступність музичної мови сприяє популяризації цих творів. Отже, обидві складові є однаково значущими.

Молитва дітей

*Отче наш, почуй молитву щиру
Від дітей, що в серці мають віру.
Хто на смерть за правду йде до бою,
Ангел хай за ним стоїть горою.
Господи, врятуй нам Україну,
Не дай обернутись на руїну.
Де кривавий бій ведуть поганці
Стань на захист тих хто в вишиванці.
П-в: Тобі усе під силу, бо сила у Тобі.
Ісусе дай нам миру, бо віру маєм ми...*

Ця пісня є прикладом наполегливого звернення до Бога, що виходить із глибини людського ества. Мелодія вирізняється простотою та емоційністю. Для неї характерний повторюваний молитовний мотив із синкопованим ритмом.

Хорове аранжування пісні майстерно зроблено сучасною композиторкою та викладачкою музично-теоретичних дисциплін Тернопільського мистецького фахового коледжу імені Соломії Крушельницької О. С. Драгомирецькою. За спостереженнями автора, почуття викликані цією музикою, допомагають слухачам відчувати важливість глибокого особистісного контакту з Всевишнім.

Релігійність як елемент світовідчуття посідає важливе місце в культурно-історичному досвіді українців. Здобувачі освіти ВСП «ТФК ТНТУ ім. І. Пулюя» відвідують церкву і вірять в Бога як Отця і Сина і Святого Духа. Часто після співу студенти залишалися, щоб поговорити про Бога, поділитися своїм досвідом відчуття Його присутності. На думку автора, виконання духовних пісень і розмови на духовні теми формують відповідний світогляд та цінності моїх вихованців.

Процес виховання спрямований на формування моральних орієнтирів у студентської молоді. Для мене важлива не кількість виконаних гуртківцями творів, а те, щоб у їхнє життя входили найкращі музичні скарби людства. Окрім формування вокальних навичок, метою роботи гуртка є формування духовних цінностей та естетичного смаку, розвитку емоційного інтелекту та творчого мислення.

Керівник гуртка мотивує студентів створювати власні пісні в моменти глибоких почуттів або потрясінь, щоб пісня-молитва стала їхньою духовною

потребою, а також формує заохочення за допомогою власної творчості, уривок якої наводимо нижче:

Боже, дай, щоб в моїй Україні
Ворог більше вже не міг стріляти.
Зночі, щоб не чулося дитині
Як тихенько плаче її мати...
Боже, дай, щоб моя Україна
Вмилася від сліз страшного болю.
Ми в молитві станем на коліна
За свободу, землю і за долю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бех І. Д. Особистість у просторі духовного розвитку : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2012. 254с.
2. Ороновська Л. Д. Педагогічні умови прилучення молодших школярів до духовних цінностей на уроках музики : Автореф. дис. ... канд. пед. наук: Спец. 13.00.07 - теорія і методика виховання / Л. Д. Ороновська ; Тернопільський нац. пед. ун-т ім. В.Гнатюка. – Тернопіль, 2006. – 20 с.

Марія ВОДЯНА

аспірантка кафедри музикознавства
та методики музичного мистецтва Тернопільського
національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
Тернопіль, Україна
vmari4kav@gmail.com

ІНСТРУМЕНТАЛЬНІ ДУХОВНІ ТВОРИ УКРАЇНСЬКИХ КОМПОЗИТОРІВ: ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ

Анотація. У статті розглянуто жанр духовної інструментальної музики в українській традиції ХХ– початку ХХІ ст., акцентуючи на його виконавській специфіці. Аналізується символічна природа музики як форми безсловесної молитви, а також роль інтерпретації як духовного акту. Особливу увагу приділено твору «Молитва» В. Барвінського як прикладу глибокої сакральної виразності в камерно-інструментальному виконанні.

Ключові слова: духовна інструментальна музика, камерне виконавство, українська композиторська традиція, сакральність, молитва без слів, інтерпретація, Василь Барвінський, музична медитація, тембр, духовний резонанс.